

Svenskerne kommer

Pludselig rullede et af de skønneste Syner op for vore Øjne: En lang Kortege af hvide, svenske Røde Kors-Biler rullede op foran vor Front, og vi blev læsset i dem. Paa militærvis blev vi overdraget til den svenske Transportfører af Lejrens Kommandant. Vi var grædefærdige af Rørelse over at være sammen med Folk af en Nation, der levede i Fred, og vi var paa det rene med, at Svenskerne kom som vore Venner for at lindre den Nød, vi levede i. Vejret var straalende fint, og hele Landskabet laa badet i Sol. En let Taage laa hist og her i de sumpede Omgivelser af Dachau, og Turen gik nordpaa med os. Vi passerede Donau ved Ingolfstadt efter at være kommet ud paa Autostradaen, der fører sydfra op til Berlinerring. Det var forbudt at tale med Svenskerne i Bilen, men nogle faa Bemærknin-

Episode fra en Appel.

ger kunde den civilklædte Gestapomand ikke hindre os i at veksle med dem.

Svenskerne havde sørget godt for vor Forplejning undervejs. Vi fik en dejlig Pakke med Levnedsmidler, et Drikkekrus, en Teske og 40 ægte amerikanske Lucky Strike Cigaretter. Og undervejs blev der kogt Cacao til os af Mælk, som vi fik udleveret i vore nye Krus, naar vi holdt stille.

Og de svenske Lotter var utrættelige til at komme

med Piller og Hostesaft, for vi havde saa godt som alle paadraget os daarlig Hals under de usunde Forhold.

Nürnberg kunde vi skimte paa Afstand, og vi passerede tæt forbi Wagnerbyen Bayreuth. Herlige Landskaber fik vi at se, og det var svært at forstaa, at vi kørte gennem et Land, der var hærget af Krig og Bombardementer, for det var kun sjældent, at vi fik Øje paa noget, der kunde se ud til at være ødelagt af R.A.F. eller Amerikanerne.

Det var blevet os strengt forbudt at give vore Følelser tilkende, naar vi kom forbi bomberamte Steder. Svenskerne ønskede, at Transporterne skulde gaa neutralt for sig uden at støde Tyskerne, der let kunde have hindret dem, hvis de blev stødt paa Ærmet. Ligeledes fik vi at vide, at hvis nogen flygtede eller gjorde Forsøg derpaa, blev Transporten indstillet.

Underligt var det for os at være uden direkte Bevogtning. Vi plejede jo at være omgivet af en hel Hær af maskinpistolbevæbnede Soldater, naar vi var paa Transport, men Svenskerne kunde føre os

Paa Toiletterne i Neuengamme.

lige saa sikkert uden alle disse drastiske Foranstaltninger.

Vi var ude for at strække Benene flere Gange, og det var en Nydelse for os at gaa ned til et Vandløb og vaske os med 80 pCt. Sæbe, som vi nu fik. Turen varede ialt 25 Timer.

Da det blev Nat, holdt Kortegen stille en lille Tid paa Grund af Overflyvning af allierede Flyvere. Hen paa Morgenens kørte vi forbi Schwerin, men

det mecklenborgske Landskab var ikke nær saa stor-
slaaet i sine Former, som det vi havde oplevet Da-
gen i Forvejen, hvor vi kørte ned ad de mægtige
Bjergskraaninger med mægtig Fart. Vi saa smukke
Dale med fredelige Landsbyer, hvor Husene klyn-
gede sig sammen om den lille Kirke.

Vi undredes over stolte Klippepartier, men for det
meste gik Autostradaen igennem Egne med Fyrre-
skov og Granplantager. Undervejs passerede vi nogle
faa Troppetransporter og en Mængde Flygtninge,
som i deres Høvogne havde samlet lidt Klæder og
Husgeraad sammen for at drage ud i Verden til
Egne, hvor Krigens Gru endnu ikke var naaet hen
for Alvor.

Paa Markerne saa man Kvinder og Børn pløje eller
harve med sindige Stude. Og det saa ud til, at Jor-
den kunde blive tilsaaet til den ny Høst for at give
Brød til det sultende Tyskland.

Hvor Turen gik hen, maatte vi ikke vide noget om,
men Svenskerne lod dog enkelte Antydninger falde
om, at vi ikke, som vi selv troede, skulde til Sverrig.

Koncentrationslejren i Neuengamme

Skuffelsen var da stor, da de kørte os ind i Lejren til Neuengamme. Vi syntes, det var for brutalt af Svenskerne at føre os fra et Helvede til et andet. Og det var med vaade Øjne, vi maatte forlade dem og deres Vogne for atter at komme bag Pigtraad og Højspænding.

I Neuengamme saa det tilmed endnu værre ud, syntes vi straks. Barakkerne var mindre og daarligere vedligeholdte. Desuden stod der udenfor Blok 17, som vi skulde bo i, en Galge, hvor der kunde hænges 2 Mand ad Gangen.

Vi fik anvist vort Leje paa Gulvet, for „Senge“ var der ingen af. Gulvet var drivende vaadt, for Grundvandet kunde naa Brædderne. Men saa blev der kørt frisk Halm ind til os, og saa indrettede vi os saa

behageligt, som det lod sig gøre, men Pladsen var meget kneben.

Roesuppen her var saa stærk og ram, at de fleste lod den staa. Et Par Gange om Ugen fik vi Fiske-suppe, der var kogt paa Fiskeaffald, men den var helt uspiselig. Havde vi ikke haft vore Pakker at tære af, vilde det have været ude med os, selv om Brødrationen her var lidt større end i Dachau.

„Sonderlager“ for Skandinaver

En Nat blev vi flyttet i en ny Barak, for nu skulde alle Skandinavere samles i et Omraade indenfor Lejren, som var afsondret fra de øvrige Nationer. Hele Lejren var i Opbrud den Nat. Nede paa Appelpladsen, hvor vi stod en Stund, passerede lange Rækker af Muselmænd forbi os. Og da vi endelig kom ind i Blok 6, frembød der sig et frygteligt Syn for os. Her havde Muselmænd ligget paa Papirsække paa Gulvet. Men Poserne var i Stykker, saa Halmen laa overalt. De døde var ganske vist fjernet, men vi havde ikke Lyst til at lægge os i dette Virvar af Snavs og Utøj. Vi kunde finde alle Arter af Forureninger fra disse syge Stakler, som lige var flyttet ud, og Luften var saa mættet med Stank, at vi daarligt kunde trække Vejret. Der var ellers ingen af os, som var forvante, men dette var mere, end vi kunde

Henslængte Lig i Vaskerum i Neuengamme.

tage. Vi blev gaaende oppe hele Natten, selv om Tyskerne truede med at lade vor Formand skyde, om vi prøvede at fjerne noget. De vilde saa betragte det som Sabotage mod Waffen SS.

Den tyske Læge, som senere blev tilkaldt, gav os dog Medhold. Og Dagen efter skovlede vi hele Stadsen ud i Gaarden.

Vi havde Vanskeligheder med Tyskerne, men tilsidst fik vi da nye Sække og Halm i. Saa fik vi da endelig en rolig Nats Søvn, selv om Gulvet var vaadt, og vi som Følge deraf var stive i Lemmerne, naar vi vaagnede. Men flere af Kammeraterne taalte ikke den Træk og Kulde, der var, saa de blev snart syge. Vi fik saa indrettet os en Sygeafdeling i det ene Hjørne af Lokalet. Her laa Patienterne paa det vaade Gulv med ikke andet end en Papirsæk under sig. Jeg undrer mig endnu over, at Folk med Lungebetændelse kunde overleve det.

Og dog er det sandt, at vi paa 2 Døgn har kureret en Mand med dobbeltsidig Lungebetændelse ved Hjælp af Sulfatiasol. Ja, Underets Tid var for os ikke forbi. Det oplevede vi daglig.

En Dag fik vi den glædelige Nyhed, at Skandinaverne havde faaet deres eget Sygehus med danske og norske Læger. For 5000 Cigaretter købte man nemlig af Tyskerne en Barak, som saa blev indrettet til Sygehus. Svenskerne forsynede det med Instrumenter og Medicin, og saa var Forholdene for vore syge betydeligt mere betryggende.

Paa Jagt efter Utoøj.

I et Hjørne af den store Stue blev der lavet et Rum ved Hjælp af Skabe og Tæpper. Her var Operationsstuen. Høje Mennesker kunde let følge Operationerne udefra, for Skabene var ikke særlig høje. Og her blev virkelig foretaget flere vanskelige Indgreb. Der opereredes mange med Blindtarme, de fjernede Kræftsvulster o. m. a.

Et lille Rum, lavet paa samme Vis, var vort Apotek.

Her rekvirerede man gratis, hvad man skulde bruge til Sygeplejen. Og der var Laboratorier, hvor der blev foretaget Sænkingsreaktioner, Urin-, Blodundersøgelser o. m. a.

Dette Sygehus i al dets Tarvelighed var forsynet med nogle af Nordens fineste Lægekræfter. Og jeg er vis paa, at her er blevet frelst mangt et Mennekeliv, for især trængte Folk, som havde været paa Udkommandoerne, til Hjælp.

Folk, som havde været i Arbejde i Husum, havde f. Eks. maattet staa i Vand Dagen lang til midt op paa Benene. Hvad jeg har set af Elendighed blandt de Danskere og Nordmænd, der kom fra Husum, Hamborg og andre Udkommandoer, for slet ikke at tale om Folk fra Tugthusene — ja, det er næsten ubeskriveligt. Mange af dem maatte opereres straks efter Ankomsten, og alle havde en eller anden Ska-vank, foruden at de var fulde af Lus og Saar.

Vi havde i vor Barak 2 Læger og 3 Sygeplejere, som havde mere end rigeligt at bestille med de ca. 100 Nordmænd, der kom fra Belzenkirchen, og vore egne ca. 300 Danskere. Vi penslede Halse og for-

bandt Saar Dagen igennem og fik undertiden daarlig nok Tid til at spise eller udføre eget Arbejde. Hen imod Slutningen af vort Ophold her kom vi til at bo i Neubau, en stor Stenbygning, næsten en mægtig Kaserne. Her var forholdsvis bedre end i de øvrige Barakker, og vi flyttede ind efter danske Politifolk. Et Par Uger før havde der her været syge Muselmænd. Jeg saa en Del, før de blev flyttet paa Baarer. De var omtrent døende.

Nordmændene fandt saaledes flere, hvor de flyttede ind. Og paa en af dem var Laarmusklerne skaarer af med en Kniv. De gættede paa, at Kammeraterne havde været saa sultne, at de havde grebet til den Udvej at mætte sig med Kød fra de døde. Man har i alle Tilfælde talt om begyndende Kannibalisme i Lejrene. Hvad vi i det hele taget har hørt af frygtelige Ting, er slet ikke til at komme ind paa i en Beretning som denne. Ting, saa haarrejsende frygtelige, at man slet ikke skulde tro, at det kunde passere blandt civiliserede Mennesker.

Vi havde 3 Præster iblandt os, som skiftedes til at holde Aftenandagt og Gudstjeneste om Søndagen,

selv om dette var ulovligt. I Dachau, hvor vi Læg-mænd selv maatte forrette en Slags Gudstjeneste, sagde man, at der oven i Købet var Dødsstraf paa sligt. Vi holdt ogsaa af og til Møder af anden Art og højtideligholdt, saa godt som det nu lod sig gøre, nationale Festdage. I saadanne Tilfælde havde vi Vagtposter ude, for at en Tysker ikke skulde opsnuse det.

Vi maatte ogsaa etablere et Slags privat Vagtkorps, som skulde patruljere i Lejrgaden om Natten. Vi var jo nu afsondrede fra de andre Nationer, men det kunde ske, at enkelte af dem brød gennem Pigtraaden for at stjæle Fødevarer og Klæder hos os, der var saa godt forsynet. Trods denne Forsigtighedsforanstaltning, blev der dog adskillige Gange stjaalet fra os, for Sulten blandt Russere og Italienerne f. Eks. var saa stor, for de fik aldrig Pakker fra deres Hjemland.

Selv de tyske SS-Soldater kunde lide vore Madvarer. Vi havde en forhenværende kommunal Kontormand fra Neumünster til „Blockführer“. Han kom regelmæssigt hver Morgen og stillede sig op foran os,

Den daglige Lusekontrol.

naar vi skulde til at spise. Det var mere af Beregning end af Godhed, vi bød ham at spise. Han tog saa kraftigt til sig af Retterne, at han maaske ikke har været sulten mere den Dag.

Her i vort nye Pensionat havde vi Kakkelovne, som vi kunde koge og stege paa. Men det var blot vanskeligt at komme til, for vi var ca. 450 Mand om at bruge dem. Brændselet var ogsaa vanskeligt at skaffe, men saa brændte vi mange af Barakkens Bundbrædder til Sengene. Og der gik vist ogsaa andet Inventar op i Luer, men vi skulde vogte os for ikke at blive afslørede, for alt blev udlagt som Sabotage og straffet haardt.

Atter mod Danmark

Men en skønne Dag, paa selve Hitlers Fødselsdag, fik vi Ordre til at staa op Kl. 4 og træde an i Gaarden Kl. 6. Vi skulde evakueres fra Lejren, for Fronten var nær ,lød Rygtet.

Vi havde ogsaa været Vidne til adskillige Bombardementer. Detonationerne kunde være saa kraftige, at vi maatte lukke vore Vinduer op, for at Glassene ikke skulde sprænges. Barakkens Vægge rystede og Gulvene med, som vi laa og sov paa.

Men nu maatte Turen da gaa mod Danmark? Vi fik den Dag Lov at staa og vente til Kl. var henimod 9 Aften. Og der serveredes hverken vaadt eller tørt, for Kedlerne i Køkkenet var Dagen i Forvejen brækket ned, saa de følte ingen Forpligtelse mod os mere.

Pludselig kørte danske Biler op paa Pladsen, men

*B. Hansen
1945*

En Italiener med den saakaldte „Autostrada“.

Denne Hovedprydelse undgik danske Politifolk, og efter Januar 1945 fik kun Russere og Italienerne denne særlige Klipping.

det tog Tid med at læsse de mange Mennesker, der skulde med.

De øvrige Udlændinge, som ikke var Skandinavere, skulde ogsaa bort. De stod ogsaa opstillet i Timevis, og vi saa, hvorledes SS-erne huserede med dem, før de skulde afgaa. Adskillige blev baade slaet og sparket ihjel af dem den Dag.

Jeg var iblandt de sidste Danskere i Lejren, og vi

fik Ordre til, at 300 af os maatte belave os paa at gaa nordpaa til Fods. Derfor maatte vi afgive noget af vor Bagage, men man lovede ,at den vilde komme efter os i Lastvogne. Det var selvfølgelig Løgn! Det viste sig senere.

Og saa begyndte vor March. Men allerede da vi kom til Appelpladsen, var der tilsidst alligevel blevet tilstrækkeligt med Biler til os alle. Vi kørte ud af Lejren, og med Sorg fik vi Afslag paa vor Bøn om at maatte faa vor efterladte Bagage med. Den kunde Tyskerne jo nok bruge.

Straks saa vi dejlige røde Tulipaner, som Børnene rakte frem mod os for til Gengæld at faa en Kiks eller et Stykke Sukker. Det var ogsaa nyt for os igen at se almindelige Mennesker paa en almindelig Vej eller Gade. Vi havde været som døde, der fuldstændig var afsondrede fra Verden. Det er intet Under, at en Præst, som var iblandt os, senere har sagt, at han undertiden troede dernede i Lejren, at han var død og kommet i Helvede.

Den Aften blev vi kørt ud i Skoven til Friedrichsruhe, hvor vi holdt stille, til det dagedes. Undervejs

derud kørte vor Vogn ad en forkert Vej. Og her saa vi et sønderskudt Køretøj ved Vejen. Hēstene laa endnu i det friske Blod. Hele Natten kunde vi uafbrudt høre Kanonild og Bombardement.

Ind imellem Træerne i Skoven kunde vi skimte de tyske Feltlazaretter. Vi befandt os i det tyske Forland, og Fronten var nær. De Chauffører, der kørte Vognene, var tydeligt nervøse over Situationen; men vi Fanger havde vænnet os til den Slags som noget, der ikke kom os ved og ikke kunde gøre os noget.